EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

23. september 2004 *

Kohtuasjas C-414/02,

mille esemeks on EÜ artikli 234 alusel esitatud eelotsusetaotlus,

mille Verwaltungsgerichtshof (Austria) esitas 6. novembri 2002. aasta otsusega, mis saabus kohtukantseleisse 19. novembril 2002, menetluses

Spedition Ulustrans, Uluslararasi Nakliyat ve. Tic. A.S. Istanbul

versus

Finanzlandesdirektion für Oberösterreich,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees C. W. A. Timmermans, kohtunikud C. Gulmann, J.-P. Puissochet (ettekandja), R. Schintgen ja F. Macken,

kohtujurist: A. Tizzano,
kohtusekretär: R. Grass,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— Finanzlandesdirektion für Oberösterreich, esindaja: F. Brenneis,

— Austria valitsus, esindaja: H. Dossi,

— Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: J.-C. Schieferer,

olles 6. mai 2004. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 302, lk 1, edaspidi „tolliseadustik"), artikli 202 lõike 3 tõlgendamist.

2 Taotlus esitati äriühingu Spedition Ulustrans, Uluslararasi Nakliyat ve. Tic. A.S. Istanbul'i (edaspidi „Spedition Ulustrans") ja Finanzlandesdirektion für Oberösterreich'i (Ülem-Austria liidumaa finantsamet, edaspidi „Finanzlandesdirektion") vahelises vaidluses seoses tollivõla tasumisega, mis tekkis kauba ebaseaduslikul toomisel ühenduse tolliterritooriumile.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigusnormid

3 Tolliseadustiku artikkel 201 sätestab:

„Tollivõlg impordil tekib, kui:

a) kaup, millelt tuleb tasuda imporditollimaks, lubatakse vabasse ringlusse

või

b) kaup, millelt tuleb tasuda imporditollimaks, lubatakse vabasse ringlusse või selline kaup, millelt tuleb tasuda imporditollimaks, suunatakse osalise imporditollimaksudest vabastamisega ajutise impordi protseduurile.

2. Tollivõlg tekib kõnealuse tollideklaratsiooni aktsepteerimise hetkel.

3. Võlgnik on deklarant. Kaudse esindamise korral on isik, kelle eest tollideklaratsioon esitatakse, samuti võlgnik.

Kui mõnda lõikes 1 nimetatud protseduuri puudutav tollideklaratsioon esitatakse sellise teabe põhjal, mille alusel kõiki tollivõla tekkimisel tasumisele kuuluvad tollimakse või osa nendest sisse ei nõuta, võib kooskõlas kehtivate siseriiklike õigusaktidega lugeda võlgnikeks ka isikuid, kes tollideklaratsiooni esitamiseks vajalikku teavet andsid ja kes teadsid või oleksid pidanud teadma, et teave oli vale."

4 Tolliseadustiku artikkel 202 sätestab:

„1. Tollivõlg impordil tekib, kui:

a) kaup, millelt tuleb tasuda imporditollimaks, tuuakse ebaseaduslikult ühenduse tolliterritooriumile

või

b) vabatsoonis või -laos asuv kaup tuuakse ebaseaduslikult ühenduse tolliterritooriumi muusse ossa.

Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab ebaseaduslik tolliterritooriumile toomine sissetoomist, millega rikutakse artiklite 38-41 ja [artikli] 177 teise alapunkti nõudeid.

2. Tollivõlg tekib hetkel, kui kaup ebaseaduslikult tolliterritooriumile tuuakse.

3. Võlgnikud on:

— isik, kes kõnealuse kauba ebaseaduslikult tolliterritooriumile tõi,

— isikud, kes osalesid kauba ebaseaduslikus sissetoomises ja kes teadsid või oleksid pidanud teadma, et selline sissetoomine on ebaseaduslik, ja

— isikud, kes kõnealuse kauba omandasid või seda valdasid ja kes kauba omandamise või saamise ajal teadsid või oleksid pidanud teadma, et see on sisse toodud ebaseaduslikult."

5 Sama seadustiku artikkel 203 sätestab:

„1. Tollivõlg impordil tekib, kui:

— kaup, millelt tuleb tasuda imporditollimaks, viiakse ebaseaduslikult tollijärelevalve alt välja.

2. Tollivõlg tekib kauba tollijärelevalve alt väljaviimise hetkel.

3. Võlgnikud on:

— isik, kes kauba tollijärelevalve alt välja viis,

— isikud, kes selles väljaviimises osalesid ja kes teadsid või oleksid pidanud teadma, et kaupa viiakse tollijärelevalve alt välja,

— isikud, kes kõnealuse kauba omandasid või seda valdasid ja kes kauba omandamise või saamise ajal teadsid või oleksid pidanud teadma, et see on tollijärelevalve alt välja viidud

ja

— asjakohasel juhul isik, kes peab täitma kohustusi, mis tulenevad kauba ajutisest ladustamisest või tolliprotseduuri kasutamisest, millele kaup on suunatud."

6 Tolliseadustiku artikkel 213 sätestab:

„Kui ühest tollivõlast tuleneva maksusumma tasumise eest vastutab mitu isikut, vastutavad need selle eest solidaarselt."

7 Sama seadustiku artikli 221 lõige 1 sätestab:

„Niipea kui arvestuskanne on tehtud, teatatakse võlgnikule tollimaksu summa vastava korra kohaselt."

Siseriiklikud õigusnormid

8 Zollrechts-Durführungsgesetz'i (tolliseaduse rakendamise seadus) (BGBl. 1994/659; edaspidi „ZollR-DG") artikli 79 lõige 2 sätestab:

„Tollivõlg, mis tekib ettevõtja töötajal või teisel käsundisaajal tööandja või käsundiandja poolt usaldatud ülesannete täitmisel tollinõuete rikkumine tõttu,

kehtib samal ajal ka tööandja või käsundiandja suhtes osas, milles viimane ei ole võlgnik mingi teise sätte alusel."

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

9 Spedition Ulustrans'i töötaja tõi 5. detsembril 1996 ühenduse tolliterritooriumile neli tekstiilimaterjalide poolimismasinat. Šveitsist tulles ületas ta Höchst'i (Austria) piiripunkti Spedition Ulustrans'i nimele registreeritud raskeveokiga, esitamata veetavaid kaupu tollile vastavalt asjaomastele õigusaktidele.

10 Hauptzollamt Feldkirch'i (Feldkirch'i tolliasutus, edaspidi „Hauptzollamt") 11. detsembri 1996. aasta tolliseadustiku artikli 221 lõike 1 alusel tehtud otsusega teatati töötajale kauba ebaseadusliku sissetoomisega seotud imporditollimaksu summa 770 684 Austria šillingit (millest 83 770 šillingit oli tollimaks ja 686 914 šillingit käibemaks).

11 Finanzlandesdirektion'i 27. aprilli 2000. aasta otsusega leiti, et tolliseadustiku artikli 202 lõike 1 punkti a alusel tekkis veokijuhil kaupade ebaseadusliku sissetoomisega Hauptzollamt'i poolt määratud summas tollivõlg.

12 Hauptzollamt teatas tolliseadustiku artikli 202 lõike 1 punkti a (koostoimes ZollR-DG artikli 79 lõikega 2) alusel 27. veebruaril 1997 vastuvõetud otsusega ka Spedition Ulustrans'ile tollivõlast tuleneva maksusumma, mille viimane peab solidaarselt töötajaga tasuma.

13 Spedition Ulustrans esitas selle otsuse peale kaebuse. 11. septembri 1997. aasta otsusega jäeti see kaebus kui alusetu rahuldamata. Seejärel esitas Spedition Ulustrans kaebuse Finanzlandesdirektion'i neljandale apellatsioonikojale, mis selle 21. novembri 2000. aasta otsusega rahuldamata jättis. Finanzlandesdirektion leidis, et Hauptzollamt on kooskõlas ZollR-DG artikli 79 lõikega 2 õigesti esitanud maksenõude nii veokijuhile kui ka solidaarvõlgnikule Spedition Ulustrans'ile, kes tööandjana peab tagama palgatud veokijuhi poolt kaupade rahvusvahelise veo erinõuetest kinnipidamise.

14 Spedition Ulustrans esitas Verwaltungsgerichtshof'ile apellatsioonkaebuse, milles muu hulgas väitis, et kuna ta ei osalenud veokijuhi ebaseaduslikus tegevuses, ei saa teda seaduse järgi võlgnikuks lugeda.

15 Eelotsuse küsimuse esitanud kohus esitab kahesugused märkused.

16 Ta märgib esiteks, et tänapäeva õiguskirjanduses ei ole termini „võlgnik" osas üksmeelt. Teatud autorid leiavad, et ZollR-DG artikli 79 lõige 2, mille kohaselt võlgniku mõiste kehtib kõikide tollieeskirju rikkunud töötaja või käsundisaaja tööandjate või käsundiandjate suhtes, arvestamata tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 teises taandes nimetatud subjektiivseid tunnuseid, on viimati nimetatud sättega

vastuolus. Eelotsuse küsimuse esitanud kohus lisab, et teiste autorite arvates oleneb võlgniku mõiste kauba ebaseaduslikul sissetoomisel tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 esimese taande mõistes „isiku, kes osales kauba ebaseaduslikus sissetoomises" definitsioonist. Vähemalt kaudselt on selleks isikuks alati ettevõtja, kuna tema on veetud kauba seaduslik haldaja, veokijuht on ainult selle ajutine haldaja. Selles teises tähenduses ei ole ZollR-DG artikli 79 lõige 2 tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 teise taandega vastuolus, vaid lihtsalt tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 esimese taande suhtes kasutu.

17 Teiseks täpsustab eelotsuse küsimuse esitanud kohus, et Spedition Ulustrans väidab, et ZollR-DG artikli 79 lõige 2 on „vastutuse kohta käiv säte". Põhikohtuasja hageja arvates võib siseriiklik seadusandja sellise normi vastu võtta ilma, et ühenduse õigus seda vabadust piiraks.

18 Neil asjaoludel otsustas Verwaltungsgerichtshof menetluse peatada ning esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas [ZollR-DG] artikli 79 lõige 2 (mille järgi tollivõlg, mis tekib ettevõtja töötajal või teisel käsundisaajal tööandja või käsundiandja poolt usaldatud ülesannete täitmisel tollinõuete rikkumine tõttu, kehtib samal ajal ka tööandja või käsundiandja suhtes) laiendab tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 mõttes lubamatult võlgniku mõistet ning seega on ühenduse õigusega vastuolus?"

Eelotsuse küsimus

Euroopa Kohtule esitatud märkused

19 Finanzlandesdirektion'i arvates annab tolliseadustik tolliasutustele õiguse kasutada kõiki „kehtivate õigusaktide", sh siseriiklike õiguslike meetmetega ettenähtud võimalusi tollivõla sissenõudmise tagamiseks. Tolliseadustiku artikkel 201 ja järgnevad ühtlustavad minimaalsel määral võlgniku mõiste ning ei ole tööandjalt tollivõla sissenõudmiseks selliste teiste õigusnormide nagu ZollR-DG artikli 79 lõike 2 liikmesriikide poolt vastuvõtmise takistuseks. Seda sätet kohaldatakse vaid siis, kui ebaseaduslik tegevus on seotud ettevõtja tegevusega, st kui töötaja või käsundisaaja tahtlus oli suunatud ettevõtja ning mitte enda huvides tegutsemisele.

20 Austria valitsus rõhutab, et nõukogu 29. septembri 2000. aasta otsuse 2000/597/EÜ, Euratom Euroopa ühenduste omavahendite süsteemi kohta (EÜT L 243, lk 42) artikli 8 lõike 1 kohaselt nõuavad liikmesriigid sisse ühise tollitariifistiku maksumäärad, mis on ühenduse omavahendid, vastavalt siseriiklikele õigusaktidele, mida vajaduse korral kohandatakse ühenduse eeskirjade nõuete kohaselt. Seega on ühenduse seadusandja tahtnud liikmesriikidele jätta nende meetmete valiku, mida nad tollimaksude sissenõudmise tagamiseks peavad kõige tulemuslikumaks.

21 ZollR-DG artikli 79 lõige 2 on sellist tüüpi õigusnorm. See säte, mille kohaselt oma töötajate või käsundisaajate tegevusest majanduslikku kasu saavad tööandja või käsundiandja vastutavad solidaarselt, tagab tollivõla tulemuslikuma sissenõudmise võrreldes sellega, kui majanduslikult nõrgem pool ja tihti maksejõuetu töötaja või käsundisaaja vastutaksid üksinda. Lisaks sellele on ZollR-DG artikli 79 lõige 2

täielikult kooskõlas kõikidele liikmesriikidele ühiste õiguse üldpõhimõtete, muu hulgas proportsionaalsuse põhimõttega. Seega ei ole tegemist tolliseadustiku artikli 202 lõikega 3 vastuolus oleva võlgniku mõiste laiendamisega.

22 Komisjoni arvates on tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 teise taandega vastuolus see, kui tööandja on automaatselt kõikide töötaja tegude eest vastutav, arvestamata tööandja tegelikku „osalemist" viimati nimetatud sätte mõttes. Kui siseriiklikud kohtud tõlgendaksid seda sätet nii, et töötaja tegude eest kehtiks vaieldamatu tööandja vastutuse presumptsioon, siis tuleks ZollR-DG artikli 79 lõiget 2 pidada tolliseadustiku sätetega vastuolus olevaks.

Euroopa Kohtu vastus

23 Euroopa Kohtul ei ole EÜ artikli 234 alusel algatatud menetluse raames õigust otsustada siseriikliku õigusakti sätete ühenduse õigusele vastavuse üle. Samas on Euroopa Kohus pädev andma eelotsuse küsimuse esitanud kohtule kõik ühenduse õiguse tõlgendamiseks vajalikud juhtnöörid, mille alusel siseriiklikul kohtul on võimalik vastavuse üle otsustada (17. detsembri 1970. aasta otsus kohtuasjas 30/70: Scheer, EKL 1970, lk 1197, punkt 4, 6. juuni 1984. aasta otsus kohtuasjas 97/83: Melkunie, EKL 1984, lk 2367, punkt 7 ja 29. novembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-17/00: De Coster, EKL 2001, lk I-9445, punkt 23).

24 Siinkohal võib sedastada, et eelotsuse küsimuse esitanud kohus küsib Euroopa Kohtult, kas tolliseadustiku artikli 202 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, kui ZollR-DG artikli 79 lõike 2 alusel loetakse tööandjat töötaja tollivõla suhtes solidaarvõlgnikuks, kui töötaja on oma tööandja poolt usaldatud ülesannete täitmisel rikkunud tollinõudeid.

25 Esiteks on tolliseadustiku artikli 202 lõikest 3 selge, et ühenduse seadusandja eesmärk niisuguse kauba ebaseadusliku sissetoomise puhul, millelt tuleb tasuda imporditollimaks, on olnud võimalike võlgnike lai definitsioon ilma, et tööandja oleks töötaja tollivõla suhtes automaatselt solidaarvõlgnik.

26 Kõigepealt puudutab tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 esimene taane „isikut", kes kauba sisse tõi, täpsustamata, kas tegemist on füüsilise isiku, nt ettevõtja töötaja, või juriidilise isiku, nt kaupade ebaseadusliku sissetoomise eest vastutava äriühinguga. Kui seda sätet saab igal juhul sissetoomise reaalselt ellu viinud töötaja suhtes kohaldada, võib võlgnikuks pidada ka tööandjat, kui ta on „isik" eelnimetatud sätte mõttes, st kui teda võib oma tegevuse tõttu pidada kaupade ebaseadusliku sissetoomise eest vastutavaks.

27 Järgmiseks puudutab artikli 202 lõike 3 teine taane „isikuid" mitmuses, täpsustamata, kas tegemist on füüsiliste või juriidiliste isikutega, kes kauba ebaseaduslikus sissetoomises „osalesid", st neid, kes võtsid sissetoomisest mingil viisil osa. Võlgniku mõiste on siin seotud tingimusega, et nimetatud sissetoomises osalenud isikud „teadsid või oleksid pidanud teadma, et see on sisse toodud ebaseaduslikult". Selline tingimus põhineb subjektiivsetel hinnangukriteeriumidel, mis teatud juhtudel välistavad isiku kvalifitseerimise võlgnikuna.

28 Ka tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 kolmanda taande kohaselt on võlgnikud isikud, kelle suhtes samuti ei täpsustata, kas tegemist on füüsiliste või juriidiliste isikutega, kes peale kauba ebaseaduslikku sissetoomist, st peale tollivõla tekkimise põhjuseks olnud tegevust, on kauba omandanud või seda valdavad ja kes kauba omandamise või saamise ajal teadsid või oleksid pidanud teadma, et see on sisse toodud

ebaseaduslikult. Võlgniku mõiste laiendamine on sellisel juhul — nagu ka tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 teise taande puhul — seotud subjektiivse tunnusega.

29 Tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 esimese, teise ja kolmanda taande uurimisest tuleneb, et ühenduse seadusandja on teinud vahet ühelt poolt esimeses taandes ning teiselt poolt teises ja kolmandas taandes sätestatud olukordade vahel. Esimeses taandes sätestatu puhul võib tööandjat ise pidada kauba ebaseaduslikuks sissetoojaks ja seetõttu võlgnikuks või koos oma töötajaga solidaarvõlgnikuks. Teises ja kolmandas taandes sätestatud juhtudel on tööandja sissetoomises ainult „osalenud" ning teda saab solidaarvõlgnikuks pidada ainult siis, kui esinevad teatud subjektiivsed tunnused.

30 Kui ilmneb, et kauba ebaseaduslik sissetoomine on toimunud mitte tööandja, vaid töötaja tegevuse läbi, võib tööandja neil asjaoludel olla võlgnik, kui ta sissetoomises osales ning eriti siis, kui ebaseaduslik sissetoomine toimus ettevõtte vahendite või personali abiga või kui tööandja teadis või oleks pidanud teadma, et sissetoomine on ebaseaduslik.

31 Tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 eesmärk on võlgniku mõiste lai defineerimine kooskõlas tolliseadustiku artikliga 213, mille kohaselt ühest tollivõlast tuleneva maksusumma tasumise eest vastutatavad isikud solidaarselt. Samas ei muuda see tööandjat kauba ebaseaduslikult sissetoonud töötaja tollivõla suhtes automaatselt solidaarvõlgnikuks.

32 Teiseks tuleneb selles valdkonnas kohaldatavate ühenduse õigusaktide arengust, et ühenduse seadusandja on soovinud võlgnike kindlakstegemist selliste tunnuste alusel, et oleks tagatud järjest kõrgem ühtlustamise tase.

33 Kõigepealt võeti vastu nõukogu 25. juuni 1979. aasta direktiiv 79/623/EMÜ tollivõlga puudutavate õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta (EÜT L 179, lk 31). Juba selle direktiivi viienda põhjenduse teine lause sätestas, et „vajalik on vastu võtta ühiseeskirjad tollivõla tekkimise hetke kindlaksmääramiseks, et tagada impordi ja ekspordi kohta käivate ühenduse õigusaktide ühetaoline kohaldamine". Samas ei sätestanud nimetatud direktiiv veel erireegleid tollivõlast tuleneva maksusumma tasumise eest vastutava isiku kindlakstegemiseks. Direktiivi artikli 1 lõike 2 punkt a sätestas vaid, et tollivõla all peetakse silmas füüsilise või juriidilise isiku kohustust tasuda [impordi- või ekspordi]tollimaksu. [mitteametlik tõlge]

34 Hiljem asendati see direktiiv nõukogu 13. juuli 1987. aasta määrusega (EMÜ) nr 2144/87 tollivõla kohta (EÜT L 201, lk 15) ja nõukogu 18. aprilli 1988. aasta määrusega (EMÜ) nr 1031/88, mis määrab tollivõlast tuleneva maksusumma tasumise eest vastutavad isikud (EÜT L 102, lk 5).

35 Määruse nr 2144/87 teises põhjenduses täpsustatakse, et „tollivõla tekkimise, maksusumma kindlaksmääramise, tasumisele kuulumise ja lõppemise normid on tolliliidu nõuetekohaseks toimimiseks nii olulised, et on vajalik tagada nende võimalikult ühetaoline kohaldamine ühenduses" ja et „selleks on vaja kehtivad direktiivi 79/623/EMÜ normid asendada määrusega", mis lubaks saavutada „suurema õiguskindluse üksikisikute jaoks".

36 Määruse nr 1031/88 viies põhjendus sätestab, et „kui vaatluse all on tollivõlg, mis on tekkinud kauba ebaseaduslikult ühenduse tolliterritooriumile toomisega, lasub sellest tollivõlast tuleneva maksusumma tasumise kohustus isikul, kes pani toime teo, mille tõttu tollivõlg tekkis, ning samuti kõikidel teistel isikutel, kes liimesriikides kehtivate õigusaktide kohaselt on selle teo eest vastutavad". Määruse nr 1031/88 artikkel 3 sätestab sisuliselt, et kauba ebaseadusliku sissetoomisega tekkinud tollivõlast tuleneva maksusumma tasumise kohustus lasub kauba sissetoonud isikul ja "liikmesriikides kehtivate õigusaktide kohaselt solidaarselt" isikutel, kes sissetoomises osalesid, kes kauba omandasid või seda valdasid ning kõikidel teistel isikutel, kes on sellise sissetoomise eest vastutavad.

37 Tolliseadustiku artikli 202 lõige 3, mis asendas eelpool viidatud määruste nr 2144/87 ja nr 1031/88 sätted, on viimati nimetatud õigusaktidest veelgi täpsem. Selles sättes ei viidata enam „liikmesriikides kehtivatele õigusaktidele", vaid selles tuuakse välja tunnused, mille alusel võlgniku mõiste laieneb kauba ebaseaduslikus sissetoomises „osalenud" isikutele.

38 Muidugi ei olnud nende sätete muutmise eesmärk ega tagajärg kaotada ära liikmesriikide võimalus võtta selliseid meetmeid, millega saab tollisätete eesmärke, nt tollivõla sissenõudmist, tulemuslikult täita. Samuti ei takistanud need liikmesriikidel vajalikul juhul võtta vastu täpsustavaid norme ühenduse õigusaktide rakendamise kohta, arvestades neid eesmärke ja proportsionaalsuse põhimõtet (seoses ühenduse tolliseeskirjade rikkumise korral tollimaksu suurendavate siseriiklike sätetega vt 16. oktoobri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-91/02: Hannl + Hofstetter, EKL 2003, lk I-12077, punktid 18–20).

39 Eelnimetatud õigusaktide uurimisest tuleneb selgelt, et alates tolliseadustiku jõustumisest pidas ühenduse seadusandja silmas niisuguste isikute, kellel lasub tollivõla tasumise kohustus, kindlaksmääramise tunnuste ammendavat reguleerimist.

40 Ühenduse seadusandja selgelt väljendatud tahte ja tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 sõnastuse ja eesmärgiga, nagu neid on käesolevas kohtuotsuses käsitletud, on vastuolus siseriiklikud sätted sätted, milles nimetatud lõike 3 teises ja kolmandas taandes loetletud subjektiivsete tunnustega arvestamata sätestatakse, et töötaja tollivõlg kehtib automaatselt ka tööandja suhtes, ilma et oleks kindlaks tehtud, kas tööandja on kauba sissetoomises osalenud ja kas ta teadis või oleks pidanud teadma, et see kaup on sisse toodud ebaseaduslikult.

41 Eelotsuse küsimuse esitanud kohus peab hindama, kas ZollR-DG artikli 79 lõige 2 laiendab tollivõla eest vastutava võlgniku mõistet automaatselt. Eelotsuse küsimuse esitanud kohus peab nimetatud sätet tõlgendama nii palju kui võimalik tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 sõnastuse ja eesmärgi valguses. Sellise hinnangu puhul peab arvestama järgmiste asjaoludega.

42 Esiteks, kui ZollR-DG artikli 79 lõiget 2 tõlgendataks nii, et kehtiks vaieldamatu tööandja vastutuse presumptsioon, mille kohaselt on tööandja töötaja võla eest solidaarselt vastutav, oleks see säte tolliseadustiku artikli 202 lõikega 3 vastuolus. Sama olukord oleks ka siis, kui nimetatud säte kohalduks ainult juhul, kui töötaja tegutseb tööandja poolt usaldatud ülesannete täitmise raames. Sellisel juhul ei saa välistada, et tööandja ei ole kauba ebaseadusliku sissetoomise eest vastutav, ja seega võiks tööandja väita, et ta ei teadnud või ei oleks pidanud teadma, et see on sisse toodud ebaseaduslikult.

43 Kuigi üldiselt on tööandjalt tollivõla sissenõudmine asjakohane ning tööandjal on tolliseadustiku artikli 239 kohaselt võimalus taotleda tollimaksu tagasimaksmist või vähendamist, siis ei saa väita, et tollivõla kehtimine ka tööandja suhtes on igal juhul taotletud eesmärkidega proportsionaalne. Tolliseadustiku artikli 202 lõige 3 lubab tööandjal teatud tingimustel võlgniku staatusest vabaneda, samas kui maksu tagasimaksmise või vähendamise võimalus tekib teiste tunnuste alusel alles hiljem (vt „erandjuhul" tollimaksu vähendamise võimaluste kohta, kui maksu tasumise eest vastutataval isikul ei lasu mingit süüd 7. septembri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-61/98: De Haan, EKL 1999, lk I-5003).

44 Kui ZollR-DG artikli 79 lõiget 2 analüüsida tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 kohaldamist täpsustava sättena, ei oleks see säte ikkagi tolliseadustikuga kooskõlas. Sellise tõlgenduse puhul, mille kohaselt tööandja oleks esimese taande mõttes laialt võttes „isik, kes kauba ebaseaduslikult sisse tõi", kaotaks tolliseadustiku artikli 202 lõike 3 teine taane mõtte ning ei lubaks tööandjal vältida vastutust tollivõla eest isegi siis, kui ta ei ole sissetoomises osalenud ning ei olnud sellest teadlik.

45 Ülaltoodust tuleneb, et tolliseadustiku artikli 202 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus ZollR-DG artikli 79 lõike 2 taoline siseriiklik õigusakt, mille kohaselt ühenduse tolliterritooriumile kaupade, millelt tuleb tasuda imporditollimaks, ebaseaduslikul sissetoomisel, kui töötaja tegutses tööandja poolt usaldatud ülesannete täitmise raames, on tööandja töötaja tollivõla suhtes solidaarvõlgnik tingimusel, et see õigusakt näeb ette tööandja osalemise ebaseaduslikus sissetoomises ja selle, et tööandja teadis või oleks pidanud teadma, et sissetoomine on ebaseaduslik.

Kohtukulud

46 Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega kaasnenud kohtukulusid, v.a põhikohtuasja poolte kohtukulusid, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

Nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, artikli 202 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus Zollrechts-Durführungsgesetz'i (tolliseaduse rakendamise seadus) artikli 79 lõike 2 taoline siseriiklik õigusakt, mille kohaselt niisuguste kaupade ebaseaduslikul sissetoomisel ühenduse tolliterritooriumile, millelt tuleb tasuda imporditollimaks ja kui töötaja tegutses tööandja poolt usaldatud ülesannete täitmise raames, on tööandja töötaja tollivõla suhtes solidaarvõlgnik tingimusel, et see õigusakt näeb ette tööandja osalemise ebaseaduslikus sissetoomises ja selle, et tööandja teadis või oleks pidanud teadma, et sissetoomine on ebaseaduslik.

Allkirjad